

ข2 คู่มือการวิจัยทางเศรษฐกิจสังคม

สารบัญ

01 ที่มาและวัตถุประสงค์

02 เครื่องมือ และ ระเบียบวิธีวิจัย [Tool & Method]

 การจัดทำประวัติศาสตร์ผ่านการบอกเล่า [Oral History]

 การใช้แบบสอบถาม [Questionnaire]

 การสนทนากลุ่ม [Focus group]

 การเดินสำรวจร่วมกับชุมชน [Walk-through Survey]

 การประชุมเชิงปฏิบัติการ [Workshop]

 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม [SWOT]

01 ที่มาและวัตถุประสงค์

77

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่นหน่วยงานและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆอย่างมาก เนื่องจากกลุ่มคนและหน่วยงานเหล่านี้เป็นผู้ที่ดำเนินชีวิตประจำวัน ภายในสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมนั้นๆหรืออยู่ใกล้เคียงเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมดังกล่าว และจะเป็น ผู้คุ้มครองดูแลสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุด

ในเอกสารนี้ได้กล่าวถึงวิธีการและแนวทางบางประการสำหรับหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบงาน ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมในการชักนำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งรายละเอียดได้รวมอยู่ในส่วนต่อของเอกสารซึ่งได้จัดทำขึ้นสำหรับ กองอนุรักษ์ฯ และหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมโดยเฉพาะ แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆก็อาจจะนำวิธีการนี้ไปใช้ได้ด้วยเช่นกัน เอกสารนี้เสนอวิธีและแนะนำว่าวิธีการเหล่านี้สามารถช่วยสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้ได้ทราบถึงข้อมูลที่สำคัญขึ้นเกี่ยวกับประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งศักยภาพและความคิดเห็น โดยใช้วิธีการสำรวจ ทางสังคม และการสร้างปฏิสัมพันธ์(Dialogue) เป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ด้วยทั้งฝ่ายราชการและประชาชนเองต่างพยายามปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งทางราชการไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงการดำเนินงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นผู้คุ้มครองสิ่งแวดล้อมโดยตรง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ฉะนั้นจึงต้องทราบข้อมูลของชุมชนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้นและหาแนวทางที่จะให้ ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมด้วยแต่อย่างไรก็ตาม นับเป็นงานที่ไม่ง่ายนักเนื่องจากประเด็นเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมไม่ได้เป็นประเด็นสำคัญ อันดับต้นๆของประชาชนเมื่อเทียบกับประเด็นทางเศรษฐกิจ การหาเลี้ยงชีพ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งกว่า

ลักษณะของการมีส่วนร่วมที่หน่วยงานราชการสามารถส่งเสริมได้นั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์ซึ่งอาจจะในรูปแบบของการเป็นหน่วยงานที่ต้องการข้อมูลบางประการเกี่ยวกับสภาพการณ์ของท้องถิ่นเช่น ประวัติของชุมชนหรือต้องการความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องของมาตรการการอนุรักษ์ ที่กำหนดขึ้นในสถานที่อื่นหรืออาจจะหน่วยงานที่ต้องการความช่วยเหลือของชุมชนท้องถิ่นในการระบุ ให้ข้อมูล จัดลำดับความสำคัญ และ ระบุแนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมโดยความช่วยเหลือของประชาชนท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่แล้วการมีส่วนร่วม นี้มิได้มีความหมายเพียงการแจ้งให้ทราบและการให้ความรู้แก่ประชาชนซึ่งเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว แต่ต้องการที่จะสร้างการสื่อสารแบบสองทางที่ต้องการจะให้ประชาชนทราบเหตุผลในการขอความร่วมมือจากพวกเขาและต้องการให้เกิดความรู้สึกที่ดีในการอนุรักษ์มรดกของพวกเขาเอง นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นวิธีที่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันกับหน่วยงานราชการ และเป็นวิธีที่ให้ประชาชนได้ให้ข้อมูลและสะท้อนความคิดเห็นแก่ผู้มีอำนาจตัดสินใจในระดับบน

ฉะนั้นการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งทางราชการไม่สามารถทำางานนี้ได้เพียงลำพัง สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมเป็นแหล่งอาศัยของประชาชนซึ่งกำลังจะสูญหายไปเพราะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็ว ซึ่งทางราชการต้องการความช่วยเหลือของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การระบุ ให้ข้อมูล จัดลำดับความสำคัญ และปกป้องสิ่งแวดล้อมนี้ไว้ การเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆจะทำให้ทุกฝ่ายได้เข้าใจและร่วมกันกำหนดถึงสิ่งที่ควรเกิดขึ้นกับพื้นที่นั้นในอนาคต ซึ่งอาจจะนำไปในรูปของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเกิดความภาคภูมิใจในคุณค่าความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะพยายามอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นเอง สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมมีคุณค่าที่ชุมชนตระหนักกับทราบ ซึ่งอาจจะเป็นคุณค่าทางจิตใจ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และโบราณคดีหรือสุนทรียศาสตร์ หรือเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ซึ่งเคยมีช่วงเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น เช่น สงครามการสู้รบหรือในด้านการค้าขาย ดังเช่นที่แผนที่การค้าขาย ระหว่างประเทศ ในช่วงหลายร้อยปีที่ผ่านมา หรืออาจจะเป็น วัด เจดีย์ บ้านโบราณ สวนผลไม้ โรงงาน พื้นที่ที่เคยมี สงคราม การต่อสู้หรือพื้นที่ที่เกี่ยวข้องทางโบราณคดี นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ที่อาจจะดูเหมือนไม่สำคัญในสายตาบุคคลภายนอกแต่ทว่ามีความสำคัญต่อจิตใจ ของผู้คนในท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์ของชุมชนและอาจเป็นพื้นที่ที่มีการจัดพิธีกรรมหรือมีงาน เฉลิมฉลองในรอบปีซึ่งทุกคนมีความผูกพันร่วมกันและก่อให้เกิดความหมายที่สำคัญต่อชุมชนหรือแสดงออกเป็นโครงสร้างทางรูปธรรมของสถานที่ได้ เอกสารนี้ได้กล่าวถึงเครื่องมือหรือวิธีการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้สนใจเกี่ยวกับงานด้านการอนุรักษ์จะสามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนและตั้งงบประมาณในการดำเนินการ ประกอบกับแผนงานด้านอื่นๆอีกด้วย

วิธีการที่จะกล่าวถึงในเอกสารนี้จะรวมถึง การบันทึกประวัติศาสตร์ผ่านบอกเล่า [Oral history] การสนทนากลุ่ม [Focus group] การสำรวจพื้นที่ร่วมกับชุมชน [Walk-through Survey] การประชุมเชิงปฏิบัติการ [Workshop] การใช้แบบสอบถาม [Questionnaire] การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม [SWOT] ซึ่งจะสามารถใช้ได้โน้ตสถานที่และวัตถุประสงค์ที่ต่างกันไป โดยหน่วยงานปฏิบัติ นั้นอาจนำคู่มือนี้ไปปฏิบัติเอง หรือ หากเป็นกรณีที่ต้องว่าจ้างที่ปรึกษาก็อาจใช้แนวทางและวิธีการในเอกสารนี้ในการร่างข้อกำหนดการศึกษาโครงการ [Term of reference] และให้คำแนะนำที่ปรึกษาด้วย

การจัดทำประวัติศาสตร์ผ่านการบอกเล่า [Oral History]

ประวัติศาสตร์บอกเล่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญมากในการส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นรู้สึกมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม เนื่องจากวิธีการนี้เป็นการถ่ายทอดการสัมภาษณ์ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นในเรื่องชีวิตและเหตุการณ์ในอดีตของพวกเขา รวมถึงบางสิ่งบางอย่างที่ใกล้ชิด และมีความสำคัญต่อจิตใจของทุกคน ประวัติศาสตร์บอกเล่าเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกและบันทึกประสบการณ์ชีวิตของบุคคล ประวัติศาสตร์บอกเล่าที่สมบูรณ์จะสอบถามถึงเรื่องของบรรพบุรุษ ครอบครัว ประสบการณ์ชีวิตตั้งแต่ในวัยเด็กจนถึงปัจจุบันและสอบถามในแง่มุมอื่นๆ มากเท่าที่จะเป็นไปได้ เช่นในเรื่องความสุขและความทุกข์ ความสำเร็จ และความล้มเหลว และสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ประวัติศาสตร์บอกเล่า ยังช่วยให้เราได้ทราบถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วย ซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ที่แสดงด้วยชีวิตของคนธรรมดา เป็นรูปแบบของชีวิตที่ไม่ได้ทำเป็นหนังสือประวัติศาสตร์อย่างทั่วไป แต่เป็นเรื่องราวส่วนบุคคล การใช้ข้อมูลที่ได้จากประวัติศาสตร์บอกเล่า จะทำให้ทราบถึงเรื่องราวของสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมอย่างละเอียด ข้อมูลเหล่านี้เสี่ยงต่อการสูญหายไปจากจิตใจและความทรงจำของประชาชนหากไม่ได้รับการบันทึกไว้ ประชาชนคนที่ยังดำรงชีวิตอยู่และปฏิบัติตามประเพณีที่บอกเล่าสืบต่อกันมาโดยตรงมักจะเป็นชาวบ้านท้องถิ่นซึ่งมักจะคิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งธรรมดาและไม่ได้ให้ความสนใจในการเก็บรวบรวมไว้ในสมัยก่อน ผู้ที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์บอกเล่าในประเทศไทย คือ พระสงฆ์ ผู้เฒ่าผู้แก่ และสลกทั้งสอนและแสดงถึงพิธีการรวมถึงให้ความบันเทิงแก่ประชาชน แผ่นพับและหนังสือเล่มเล็กๆ ที่จัดทำเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะได้รับประโยชน์อย่างมากจากการเก็บรักษาข้อมูลอ้างอิงประวัติศาสตร์บอกเล่า ซึ่งมักจะมีความน่าสนใจจากหนังสือประวัติศาสตร์โดยทั่วไป

ข้อแนะนำสำหรับวิธีดำเนินการ

- ถามคำถามเพื่อให้ได้รับคำตอบที่มากกว่าการบอกว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ อาจเริ่มด้วยคำถาม ทำไม อย่างไร ที่ไหน ประเภทไหน เช่น แทนที่จะถามว่า คุณประเสริฐเป็นเจ้านายที่ดีหรือไม่ แต่เปลี่ยนไปใช้คำถามที่ว่า พนักงานคิดอย่างไรกับคุณประเสริฐซึ่งเป็นเจ้านายในปี 2480 แทนจะดีกว่า
- เริ่มต้นด้วยคำถามที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ไม่ใช่คำถามที่จะเยียดอ่อนและมีผลต่อความรู้สึกของผู้ตอบ หากมีคำถามประเภทนี้ควรเก็บไว้ถามเมื่อผู้ตอบรู้สึกคุ้นเคยมากขึ้น ทางที่ดีควรเริ่มต้นด้วยการถาม ถึงวัยหนุ่มสาว และพื้นหลังของผู้ตอบ
- อย่าขัดจังหวะขณะผู้ตอบกำลังเล่าเรื่องของตนด้วยเหตุผลที่ว่า คุณกำลัง คิดถึงคำถามนั้นอยู่หรือเพราะผู้ตอบกำลังหลงจากประเด็นหากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ตั้งใจควรให้ผู้ตอบเล่าต่อไป แต่ควรจดคำถามที่คุณคิดนั้นลงในกระดาษจดบันทึกอย่างย่อ เพื่อถามในภายหลัง หากผู้ตอบหลงประเด็นไปยังหัวข้อที่ไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นหลัก (ปัญหาที่พบเป็นส่วนใหญ่คือเมื่อกล่าวถึงเด็กในครอบครัวหรือการเล่าถึงเรื่องปัญหาความเจ็บป่วยของคนในครอบครัว) ควรพยายามดึงกลับให้เข้าประเด็นโดยเร็วที่สุดที่เป็นไปได้โดยกล่าวว่า “ ก่อนที่เราจะไปข้างหน้าต่อ อยากจะถามว่า การปิดเมือง การประชุม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเกษตร การเกิดไฟไหม้ครั้งใหญ่ที่ตลาดในปี 2480 ส่งผลกระทบบต่อรายได้ของครอบครัวคุณอย่างไร คุณจำได้มั๊ย”
- พยายามหาข้อเท็จจริงของจุดสำคัญทุกจุดในเรื่องที่ได้รับฟังว่าผู้ตอบอยู่ที่ไหนหรือมีบทบาทอย่างไร ในเหตุการณ์นั้นเพื่อระบุถึงจำนวนของข้อมูลที่ได้จากพยานในเหตุการณ์ และข้อมูลที่ได้จากรายงานที่อื่นๆ เช่น คุณอยู่ที่ไหนตอนที่เกิดไฟไหม้ ครั้งใหญ่ คุณได้คุยกับผู้รอดชีวิตคนอื่นในตอนหลังหรือไม่ ควรถามคำถามเหล่านี้จะเยียดเพื่อ คุณจะไม่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับความถูกต้องในเรื่องราวของผู้ตอบ
- ไม่ควรกดดันเครื่องบันทึกเสียงระหว่างการสนทนา การปล่อยให้เทปบันทึก เรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องไปบ้างเล็กน้อยดีกว่าการดึงความสนใจไปยังเครื่องบันทึกเสียง อย่างไรก็ตามคุณอาจปิดเครื่องบันทึกเสียงขณะที่เสียงโทรศัพท์ดังขึ้นหรือเมื่อมีคนอื่นเข้ามาขัดจังหวะการสัมภาษณ์
- จบการสัมภาษณ์ในเวลาที่เหมาะสม ระยะเวลามากที่สุดควรจะอยู่ราวๆหนึ่งชั่วโมงครึ่ง โดยข้อแรกคุณต้องป้องกันไม่ให้ผู้ตอบสัมภาษณ์รู้สึกเหนื่อยจนเกินไป และตัวคุณอาจจะเหนื่อยด้วย ในการหยุดพักคุณอาจอ้างถึงความเหนื่อยล้า การนัดหมายอื่นๆ หรือเทปที่ใช้นบันทึกเสียงหมด เพื่อคงรักษาความรู้สึกที่ดีของผู้ให้สัมภาษณ์
- การบันทึกประวัติศาสตร์บอกเล่าทั้งหมดควรยึดหลักในประเด็นเดียวกัน เช่น สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมในเรื่องระบบลำคลองเก่าแก่ที่มีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการตัดถนน ประเด็นหลักของการสัมภาษณ์ประวัติศาสตร์บอกเล่านี้ควรจะถามเกี่ยวกับในอดีตมีการใช้ประโยชน์คลองเหล่านี้อย่างไร มีจำนวนเรือเท่าใด เรือแล่นไปที่ไหน ใครเป็นเจ้าของ เรือชนอะไรไป มีการใช้อย่างไร หรือพิธีกรรมที่แสดงความเคารพต่อน้ำ การเฉลิมฉลอง เรื่องราวความขัดแย้งเกี่ยวกับคลอง และประวัติศาสตร์การอพยพเข้ามาของผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ควรเลือกหนึ่งประเด็นเป็นหัวข้อของการบันทึกประวัติศาสตร์บอกเล่า

การจัดทำแบบสอบถาม [Questionnaire]

การสำรวจชุมชนโดยใช้แบบสอบถามมีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมในระดับครัวเรือน เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน ความสำคัญของพื้นที่และสิ่งที่มีคุณค่า ในชุมชน ทักษะและความ ตระหนักของชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และเพื่อสำรวจความคิดเห็น และแนวทางการ กระตุ้นการมีส่วนร่วม ของชุมชนและองค์กรภายนอก ในการอนุรักษ์สิ่งที่มีคุณค่าในชุมชน การสำรวจนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลดังนั้นคณะสำรวจจึงต้องเตรียมคำถามไว้ก่อนล่วงหน้า โดยเป็นคำถาม “ปลายเปิด” มีคำตอบที่จำกัดเพื่อสะดวกในการจัดกลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูล คำถามเหล่านี้จะทำ ให้เราเข้าใจถึงพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรม ทักษะ ความต้องการ ความเชื่อ ค่านิยมของคนในชุมชน

การสำรวจชุมชนโดยใช้แบบสอบถามมักจะใช้ในการศึกษากลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ และมักจะใช้ร่วมกับวิธีการสังเกต การสำรวจ โดยวิธีการสัมภาษณ์ (แทนที่จะให้ผู้ตอบกรอก คำตอบลงในแบบสอบถามเอง) มีประโยชน์ใน การ กระตุ้นความ ตระหนักและการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการอนุรักษ์เนื่องจาก

- 1) การสำรวจโดยการสัมภาษณ์เป็นการสื่อสารแบบสองทาง ผู้ถามและผู้ตอบ หรือผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถ จะซักถามและอธิบายกันได้ทันทีเพื่อสร้างความเข้าใจตรงกัน ผู้ถามสามารถจะ ให้ข้อมูลและชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของสิ่งของหรือวัฒนธรรมในชุมชน หรือ “ประสาสัมพันธ” เกี่ยวกับความ สำคัญของการอนุรักษ์มรดกกรรม เป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจและความตระหนัก ในคุณค่าของ การอนุรักษ์ด้วย
- 2) การสำรวจโดยใช้แบบสอบถามแบบเช่นนี้ทำให้คนในชุมชนเขามามีส่วนร่วมด้วยได้ ไม่ว่าจะเป็นเยาวชนหรือผู้ใหญ่ใน ชุมชนสามารถจะเข้ามาเป็นผู้สัมภาษณ์หรือผู้ช่วยเก็บข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้กระตุ้นความสนใจเกี่ยวกับ ประเด็นการอนุรักษ์กับทั้งผู้ถามและผู้ตอบ และสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่มีคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมทั้งในระดับบุคคลครัวเรือน และชุมชนในแบบสอบถาม อาจจะเพิ่มแบบสังเกตลงในส่วนท้าย โดยดูสภาพภายในบ้านเรือน ลักษณะดั้งเดิม ของพื้นที่ภายในร่องรอยการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงการใช้สอย เครื่องเรือนหรือสิ่งของ โบราณที่มีคุณค่าหรือสืบ ทอดมา แต่สมัยบรรพบุรุษ สำหรับคนในชุมชนแล้ว บ้านเรือน เครื่องเรือน สิ่งของที่มีคุณค่ามักจะเกิดจากความผูกพันในด้านจิตใจมากกว่า การเห็นคุณค่าทางสุนทรีย์ ดังนั้น ความ เข้าใจด้านคุณค่าเหล่านี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น ในการส่งเสริมการอนุรักษ์ในอนาคต

การสำรวจโดยใช้แบบสอบถามนี้จะต้องมีการเตรียมแบบสอบถามและเตรียมผู้สัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า และจะต้องเลือกวันและเวลาที่สะดวกแก่คนในชุมชน ส่วนมากผู้คนในชุมชน จะออกไปทำงานในช่วงกลางวัน วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ดังนั้น เวลาที่เหมาะสมอาจจะเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ หรือช่วงเย็นในวันธรรมดา หลังจากที่ได้คำตอบมาแล้ว จะต้องมีการศึกษาข้อมูลและ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS หรือโปรแกรมอื่นๆ และควรจะมการถ่ายทอด ข้อค้นพบให้ชุมชน ได้รับทราบและ ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลอีกชั้นหนึ่งเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม ในการอนุรักษ์ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

การสนทนากลุ่ม [Focus group]

การสนทนากลุ่มคือการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยที่มีผู้สัมภาษณ์หรือวิทยากรกระบวนการหนึ่งคนพูดคุยซักถามผู้ร่วมสนทนาประมาณ 8-12 คน โดยเตรียมประเด็นที่จะซักถามไว้ก่อนล่วงหน้า มีผู้ที่เป็นผู้ช่วยจดบันทึกประเด็น และ รายละเอียดต่างๆ ที่ได้จากการสนทนา การสนทนากลุ่มทำให้ได้รับทราบความคิดเห็นของคนในชุมชนต่อสภาพทั่วไปในชุมชน การเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นทิศทางการพัฒนาที่ยากเห็น ความเข้าใจ ความตระหนัก และความจำเป็นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม บทบาทของชุมชนและ องค์การภายนอกในการอนุรักษ์ ฯลฯ การสนทนากลุ่มยังเป็นวิธีค้นหาแนวทางให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูล และเกิดความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ด้วย การสนทนากลุ่มอาจจะจัดขึ้นหลายครั้งเพื่อเป็นการพูดคุยปรึกษาหารือเก็บข้อมูลที่เกี่ยวกับชุมชน กระตุ้นความสนใจ หรือ อาจเป็นส่วนหนึ่งของการประชุมเพื่อวางแผนกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ ในชุมชน

การเลือกผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มอาจจะเป็นผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการ ผู้นำกลุ่มต่างๆ ในชุมชน กรรมการชุมชน ครู พระ คิลปิน ช่าง ชาวบ้านที่มีความกระตือรือร้นหรือสนใจเรื่องการอนุรักษ์ผู้ประสานการจัดสนทนากลุ่มจะต้องนัดหมาย ผู้ร่วมสนทนากลุ่มไว้ล่วงหน้าโดยเลือกสถานที่จัดสนทนากลุ่มซึ่งเป็นสถานที่ที่สะดวกแก่ผู้ร่วมสนทนาและต้องเป็นสถานที่เงียบสงบไม่พลุกพล่าน โดยอาจจะใช้ศาลาเอนกประสงค์ของชุมชน วัด หรือโรงเรียน

การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์สนทนากลุ่ม

วงสนทนาควรจะเป็นวงกลม เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์และผู้ร่วมประชุมทุกคนเห็นหน้ากันหมด ผู้ประสานงานอาจจะเตรียมเก้าอี้ หรือเสื่อรองนั่งไว้ หากจะมีการนำประเด็นขึ้นมาเขียนที่กระดาน หรือบนแผ่นกระดาษ ก็ต้องเตรียมปากกา และหากจะมีการเก็บรายละเอียดของประเด็นต่างๆ จะต้องเตรียม เครื่องอัดเทป แบตเตอรี่ เทปเปล่าไว้ด้วยและต้องขออนุญาตผู้ร่วมสนทนากลุ่มก่อนที่จะบันทึกเทป ผู้จดบันทึกการสนทนาต้องเตรียมสมุดโน้ต-ปากกาและอาจจะจัดเตรียมขนมขบเคี้ยวของว่างและเครื่องดื่มไว้เพื่อให้ การ สนทนา มีบรรยากาศผ่อนคลายและเป็นกันเอง

ขั้นตอนในการสนทนากลุ่ม

ก่อนการสนทนากลุ่ม วิทยากรกระบวนการ (กระบวนการ หรือ Moderator) เกริ่นนำถึงวัตถุประสงค์และรูปแบบการสนทนากลุ่ม ซึ่งเน้นที่การเปิดโอกาสให้ทุกคน มีส่วนร่วมในการพูดคุย และแสดงความคิดเห็น หากผู้ร่วมสนทนากลุ่มยังไม่รู้จักกัน ก็มีการแนะนำตัว หลังจากนั้น วิทยากรกระบวนการ จะเริ่มซักถามด้วยคำถามที่กว้างๆ เกี่ยวกับชุมชน ต่อจากนั้น เป็นคำถามที่เกี่ยวกับทัศนคติในการอนุรักษ์ การจัดลำดับความสำคัญของ สิ่งที่ควรอนุรักษ์ในชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และปัจจัยอื่นๆ ที่ชุมชนต้องการ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์ การสนทนากลุ่ม แต่ละครั้ง ใช้เวลาประมาณ 1.5 - 2 ชั่วโมง

<p>แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม</p> <p>แนวคำถามข้างล่างนี้เป็นตัวอย่างคำถามที่เกี่ยวกับชุมชน ทศนคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ วิทยาการ กระบวนการควรจะคัดเลือก คำถามที่เกี่ยวข้องกับบริบททางเศรษฐกิจ-สังคม-วัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ หรือเพิ่ม เติมคำถามอื่นๆ ที่เหมาะสม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สภาพทั่วไปของชุมชน <ul style="list-style-type: none"> ● การประกอบอาชีพของชนส่วนใหญ่ในชุมชน ● การย้ายถิ่น ● การเปลี่ยนแปลงในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา ทั้งในด้านลบและบวก ● ภาพของชุมชนที่ผู้คนอยากเห็นในอีก 5 ปีข้างหน้า 2. ความเข้าใจในการอนุรักษ์ <ul style="list-style-type: none"> ● การอนุรักษ์คืออะไร ทำไมต้องอนุรักษ์ ● เราควรจะต้องอนุรักษ์อะไรบ้าง สิ่งใดที่มีคุณค่าเป็นมรดกร่วมของคนในชุมชน (วิถีชีวิตและการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิม แม่น้ำ ลำคลอง ฐาน นา ไร่ วัด ฯลฯ) ● กิจกรรมในการอนุรักษ์ที่ผ่านมาในชุมชน ● มีจุดแข็ง จุดอ่อน อะไรบ้างในการดำเนินงานอนุรักษ์ในชุมชน ● ทำอย่างไรให้คนตื่นตัวและมีความตระหนักในการอนุรักษ์มากขึ้น ● บทบาทของชนนอกชุมชน (ทั้งภาครัฐและเอกชน) ในการอนุรักษ์ 3. การพัฒนากับการอนุรักษ์ <ul style="list-style-type: none"> ● การกระตุ้นเศรษฐกิจและการสนับสนุนให้คนในท้องถิ่นมีงานทำมีความสำคัญมากกว่าการอนุรักษ์ ● ถ้าจะมีการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนไว้โดยได้ประโยชน์ในแง่ของสุนทรียและความภาคภูมิใจ การเสริมคุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แต่ไม่มีประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ จะยังควรจะอนุรักษ์ไว้หรือไม่ ● คนรุ่นหลังจะได้อะไรจากการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม ● ชุมชนนี้ควรจะมีกฎระเบียบในการก่อสร้างต่อเติมอาคารหรือไม่ จะได้กลมกลืนกับอาคารดั้งเดิม และเจ้าของอาคารจะยินดีทำ ตามกฎระเบียบหรือไม่ มีอาคารหรือสิ่งก่อสร้างประเภทใด ที่ควรห้ามสร้าง 4. การจัดลำดับของสิ่งที่สำคัญในชุมชน <ul style="list-style-type: none"> ● อาคารหรือบ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์ สถานที่ หรือจุดสำคัญในชุมชนมีอะไรบ้าง—คุณค่าของสถานที่นั้นๆ อยู่ตรงไหน ● เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ปัจจุบัน/ในอดีต —บุคคลสำคัญ ปัจจุบัน/ในอดีต วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น 5. การสืบทอดหรือรักษามรดกทางวัฒนธรรม ประเพณี ต้องมีปัจจัยเกื้อหนุนอะไรบ้าง <ul style="list-style-type: none"> ● ความรู้ (วิธีการจัดการ วิธีการอนุรักษ์ การฝึกอบรม ฯลฯ) ● แรงจูงใจ หรือสิ่งจูงใจ (รางวัล ประกาศนียบัตร ป้ายชมเชย ฯลฯ) ● คน/อาสาสมัคร ถ้าเป็นท่าน จะใช้เวลาอาสาทำงานอนุรักษ์หรือไม่ มีวิธีใดที่จะกระตุ้น ให้ชนในชุมชนเข้ามาร่วม สละเวลา แรงงาน กำลังสมอง เพื่อการอนุรักษ์ ● กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ควรจะมีอะไรบ้าง 6. ทศนคติของเจ้าของอาคารและชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวในชุมชน <ul style="list-style-type: none"> ● เจ้าของอาคารที่มีเอกลักษณ์หรือสถานที่สำคัญ/จุดสนใจต่างๆ จะยินดีหรือไม่ถ้ามีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอาคารของตน (ถ่ายรูป เผยแพร่ ลงในรายชื่ออาคารโบราณ ฯลฯ) ● เจ้าของอาคารดังกล่าวยินดีเปิดอาคารให้คนภายนอกชม เป็นครั้งคราวหรือเป็นประจำหรือไม่ ● ถ้ามีคนภายนอกรู้จักชุมชนมากขึ้นเข้ามาเที่ยว มาร่วมงานประเพณี คุณจะมีดีที่จะมีคนแปลกหน้าเข้ามาในชุมชนเพิ่มขึ้นหรือไม่ ● ข้อเสนอแนะในการสนับสนุนการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจต่างๆ ให้เชื่อมโยงกับการอนุรักษ์ 	
---	--

การเดินสำรวจร่วมกับชุมชน [Walk-through Survey]

การเดินสำรวจเป็นวิธีในการเรียนรู้ชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ เป็นวิธีที่ใช้ในการระบุสิ่งที่ชุมชนท้องถิ่นเห็นว่าป็นสิ่งที่มีคุณค่า ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สิ่งที่มีคุณค่าทั้งหลายที่ระบุได้นั้นอาจจะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เช่น เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ หรืออาจจะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในระดับท้องถิ่นเอง นอกจากนี้วิธีการเดินสำรวจยังช่วยในการระบุองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะองค์ประกอบทางนามธรรมซึ่งมักจะได้รับการมองข้ามและไม่ได้ระบุถึง นอกจากการระบุสิ่งที่มีคุณค่าแล้ววิธีนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อรับทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นในการตรวจสอบและทัศนคติต่อสิ่งนั้นๆ ซึ่งอาจเลือกเส้นทางและจุดหยุดแวะไว้ล่วงหน้า โดยจะมีการทำแบบแสดงความคิดเห็นทั้งทางบวกและทางลบต่อสิ่งที่เห็นหากเป็นทัศนคติทางลบก็จะมีช่องให้เติมข้อเสนอหรือความคิดเห็นที่ต้องการแก้ไข

การเดินทางทั้งหมดนี้อาจกระทำโดยใช้จักรยานเป็นพาหนะ เช่นเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมจักรยาน ผู้เข้าร่วมเดินรวมทั้งผู้ดำเนินการไม่ควรพูดคุยกันเองขณะทำการประเมิน ในช่วงที่เดินผู้ดำเนินการจะถ่ายภาพด้วยกล้องถ่ายภาพแบบดิจิทัลลงในแต่ละจุดที่คัดเลือกไว้ หลังจากการเดินผู้เข้าร่วมเดินและผู้ดำเนินการจะประชุมร่วมกันเพื่อจัดทำรายงานการประเมินผล และรวบรวม ข้อบันทึกต่างๆบนกระดานขนาดใหญ่ ซึ่งแปะติดอยู่บนกระดานพร้อม ด้วยภาพดิจิทัลที่พิมพ์ออกมา

อุปกรณ์ที่ใช้ในวิธีการนี้ มีสมุดบันทึก 1 เล่ม และแผนที่ 1 แผ่นสำหรับผู้เข้าร่วมเดินแต่ละท่าน กล้องถ่ายภาพดิจิทัล 1 ตัว ผู้ดำเนินการ 1 หรือ 2 ท่าน แผ่นกระดานขนาดใหญ่ พร้อมทั้งแผนที่ขนาดใหญ่ เลือกเส้นทางและจุดหยุดแวะทำเครื่องหมายแสดงเส้นทางและจำนวนของจุดหยุดแวะบนแผนที่ของผู้ร่วมเดินทำการถ่ายภาพจุดหยุดแวะนำ กระดานแผ่นใหญ่และแผนที่ติดไปด้วยและหาสถานที่ที่เหมาะสมในการประชุมภายหลังการเดินสำรวจ เพิ่มเติมรวมทั้งมุมมองในด้านอื่นๆ ผู้ที่อยู่ในชุมชนมองพื้นที่ของตนตามสิ่งที่ได้เห็น เช่น เหตุการณ์สำคัญต่างๆ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมซึ่งอาจจะเป็นเหตุการณ์ที่คนในชุมชนได้เห็นเอง หรือบอกต่อกันมา

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม [SWOT Analysis]

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมหรือ SWOT ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ ภัยคุกคาม ซึ่งการวิเคราะห์นี้เป็นแบบตัวอย่งที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเปิดความคิด ผู้ร่วมการประชุมทั้งหมดสามารถระบุถึงสิ่งที่พวกเขาคิดว่าเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ ภัยคุกคามขององค์กร แผนหรือท้องถิ่นของพวกเขา การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการวางแผน และมีประโยชน์มากถึงจะเป็นวิธีการที่ง่ายก็ตาม บทบาทของการวิเคราะห์ จุดอ่อนจุดแข็ง คือเพื่อให้ได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์โดยผู้มีส่วนร่วมที่หลากหลาย ข้อมูลที่ได้จะแยกออกเป็นปัจจัยภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) และปัจจัยภายนอก (โอกาส และ ภัยคุกคาม)

ในการดำเนินการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง จำเป็นต้องใช้กระดานสำหรับเขียนรายการ ของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ ภัยคุกคามซึ่งอาจจะมีจำนวนมากและไม่สามารถจัดระบบได้หากเลือกหัวข้อที่เปิดกว้างเกินไปเพื่อจะควบคุมประเด็นหลักไว้ ผู้ดำเนินการควรเลือกองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนด และใส่องค์ประกอบหลักเหล่านี้อไว้ในช่องที่แยกกัน ผู้ดำเนินการหลักของการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม ต้องได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี และมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับหัวข้อที่ทำการวิเคราะห์นั้น

การประชุมเชิงปฏิบัติการ [Workshop]

84

การประชุมเชิงปฏิบัติการและการสัมมนาเป็นการจัดสถานที่ชุมนุมเพื่อพูดคุยกันในหัวข้อที่มีการกำหนดขึ้น มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอันดับแรกคือเพื่อการระดมสมอง ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและเชิญชวนให้ประชาชน เข้ามานับสนทนแผนการดำเนินงาน ลำดับถัดมาคือเพื่อให้การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการให้ประชาชนได้รับทราบถึงสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน

จุดประสงค์หลักในการประชุมเชิงปฏิบัติการคือการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมและการเผยแพร่การดำเนินงานระหว่างผู้มีส่วนร่วมดังนั้นจึงไม่ควรมีการกำหนดตารางเวลา เนื่องจากถ้ามีตารางเวลาที่เคร่งครัด จะไม่สามารถกำหนดกระบวนการเรียนรู้ได้อะไรที่ผู้ดำเนินการควรมี ความมั่นใจเกี่ยวกับสิ่งที่ได้วางแผนไว้แล้ว และสิ่งที่ไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า แต่ทุกอย่างเหล่านี้ควรอยู่ในหัวเท่านั้น

ขั้นตอนแรกของผู้ดำเนินการคือกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสำหรับการประชุมเชิงปฏิบัติการก่อนจะเริ่มการประชุม ในการประชุมอาจจะมีหลายวัตถุประสงค์ขึ้นกับผู้ร่วมงานเป็นผู้ที่มาจากหน่วยงานของรัฐ หรือประชาชนท้องถิ่น ชุมชน ธุรกิจ อบต. และเทศบาลหรือจังหวัด หรือเจ้าของบ้านไทยโบราณ ในแต่ละวัตถุประสงค์ผู้ดำเนินการควรกำหนดตัวชี้วัดที่บ่งบอกได้ว่าการประชุมเชิงปฏิบัติการนั้น ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งควรระบุไว้ในเอกสารที่ใส่ตลอดการประชุมเชิงปฏิบัติการ และควรให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการประชุมก่อนที่จะเข้าร่วมงาน

ขั้นตอนแรกของการประชุมเชิงปฏิบัติการคือให้ผู้เข้าร่วมการประชุมแต่ละคนรู้สึกว่าได้รับการต้อนรับ และเป็นคนสำคัญ เมื่อมาถึงสถานที่จัดประชุมจะมีการจัดให้ลงทะเบียนและรับป้ายชื่อที่มีการเขียนชื่อของผู้ร่วมประชุมลงในกระดาษแผ่นเล็กๆ และใส่ไว้ในกล่องเพื่อ ใช้จับสลากในโอกาสต่อไป หรือเพื่อจัดกลุ่มย่อยโดยการสุ่มเลือก เพื่อให้มีการผสมผสานของบุคคลในกลุ่มที่ตีบตันแห่งหนึ่งที่ประชุม

ควรมีการติดข้อความที่เชิญชวนให้เกิดแรงใจแก่ผู้ร่วมประชุม เช่น
"เราพร้อมจะใช้เวลา 30 ชั่วโมงในหนึ่งเดือนเพื่องานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม"
"เราต้องการให้ อบต.อบจ. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม"

ข้อความคำขวัญเหล่านี้ควรมีหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ประชุมและใช้ให้เหมาะสมกับช่วงเวลา เช่นเป็นพื้นฐานของการตั้งคำถามเมื่อผู้ร่วมประชุมลงทะเบียน เราจะได้รับกระดาษแปะข้อความ สี่เหลี่ยมขนาดเล็กด้วย เพื่อให้เขียนถึง

- 1) สิ่งที่คุณคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ และ
- 2) สิ่งที่คุณคาดหวังในการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้วนำไปติดบริเวณผนัง ผู้ดำเนินการจะเก็บรวบรวมกระดาษเหล่านี้และนำไปสรุป และใช้ในการปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการซึ่งจะมีการประเมินความสำเร็จของการประชุมว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

ในขั้นเริ่มแรกของการประชุมเชิงปฏิบัติการจะขอให้ผู้ร่วมประชุมยื่นเป็นวงกลมและให้แต่ละคนแนะนำตัวเองแก่คนอื่น ๆ แต่ให้ใช้เวลาเพียงแค

- 1) หมั่นกันไม่ขีดไฟ โดยให้พวกเขาเริ่มเมื่อจุดไม้ขีดและจบการแนะนำตัวเมื่อไม้ขีดไหม้หมดก้าน
- 2) ให้เวลา 20 วินาทีและเมื่อหมดเวลาให้ผู้ร่วมประชุมคนอื่นๆปรบมือขึ้น หรือ
- 3) รวมเวลาที่กำหนดของแต่ละคนเข้าด้วยกันโดยให้ผู้ร่วมประชุมจับคู่กัน และหลังจากนั้นให้แต่ละฝ่ายพูดถึงอีกฝ่ายหนึ่งให้ที่ประชุมทั้งหมดฟังในเวลา 2 นาที

ในระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ร่วมประชุมไม่ควรนั่งอยู่กับที่ตลอดระยะเวลาการประชุม เพราะจะทำให้ผู้ร่วมประชุมนั่งคุยกันเองแทนที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ผู้ร่วมประชุมควรมีเวลาอย่างเพียงพอในการพูดแสดงความคิดเห็นและควรทำให้พวกเขา รู้สึกว่ามีความสำคัญในกระบวนการ ในกรณีที่มิได้ผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก อาจจะจัดเวลาให้พวกเขาได้พูดคุยกันในกลุ่มย่อย แต่ควรจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ เช่น กระดาษและดินสอ ให้สำหรับทุกคน

สิ่งที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันอาจจะนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการอนุรักษ์ระดับท้องถิ่นและสิ่งที่สำคัญมากที่สุดหนึ่งคือผู้ดำเนินการ ไม่ควรปล่อยให้ผู้ร่วมประชุมเพียง 2-3 คนเป็นหลัก ในการตอบผู้ดำเนินการควรมีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนนี้ เป็นอย่างดี และสามารถช่วยอภิปราย เพิ่มเติมและให้คำจำกัดความโดยปราศจากการวิพากษ์วิจารณ์ข้อความที่ผิดพลาด

ข3 คู่มือการบูรณาการเข้าสู่กระบวนการวางแผนท้องถิ่น

สารบัญ

01 ที่มาและวัตถุประสงค์

02 ช่องทางและขั้นตอนในการใช้แผนพัฒนาของหน่วยงานท้องถิ่น

- การกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเมือง
- การวางแผนภายใต้กรอบการมีส่วนร่วมของประชาชน
- การนำเทคนิคการวางแผนเข้ามาใช้ในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น
- การกำหนดกรอบการทำงานในการพัฒนาเมือง
- การกำหนดมาตรการในการติดตาม ประเมินผล

03 สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมกับการวางแผนพัฒนาเมือง

01 ที่มาและวัตถุประสงค์

ภายใต้นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น องค์กรท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการวางแผนการใช้ทรัพยากรของตนเอง โดยผ่านทางแผนพัฒนาท้องถิ่น อาทิ แผนพัฒนาจังหวัด ผังเมือง การพัฒนาเมืองที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อทรัพยากรของท้องถิ่นอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านสิ่งแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม บ่อยครั้งที่การพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมได้คำนึงถึงความเป็นท้องถิ่น มีการบุกรุก ทำลายมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อสนองผลประโยชน์ทางธุรกิจ จนลืมนึกไปว่า สิ่งที่สำคัญเสียไปนั้นไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเบียดบังทรัพยากรของคนในรุ่นหลัง อาทิ พื้นที่ที่มีความงามทางธรรมชาติและมีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์กลับถูกรุกทำลายโดย โรงงานอุตสาหกรรม หรือหมู่บ้านจัดสรร ทำให้ความงามที่เคยอำนวยประโยชน์เป็นแหล่งศึกษาพักผ่อนหย่อนใจ ของชุมชนสูญเสียไปคนรุ่นลูกหลานไม่มีโอกาสได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่อีก

จากสภาพการณ์ข้างต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรท้องถิ่น ซึ่งมีภาระหน้าที่ที่สำคัญในการบริหารจัดการ และป้องกันมิให้มรดกของท้องถิ่นสูญสลายไปจากการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาเมือง จะเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม โดยนำไปผนวกเข้ากับแผนพัฒนาเมืองของตนเอง

เอกสารนี้เขียนบนพื้นฐานของ

คู่มือการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรท้องถิ่นในการวางแผนและการจัดการเมือง (Handbook: Strengthening Local Urban Planning and Management¹)

ในเอกสารนี้จะได้อธิบายถึงหลักการโดยสรุปของกระบวนการวางแผน และความเชื่อมโยงกับข้อมูลสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพกว้างของการใช้ฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมในการวางแผนพัฒนาเมือง

Ministry of Interior and the German Agency for Technical Co-operation (GTZ) 2002,

¹Handbook: Strengthening Local Urban Planning and Management

¹for Urban Planning and Management Project: Decentralization of Physical and Urban Development Planning

02 ช่องทางและขั้นตอนในการใช้แผนพัฒนาของหน่วยงานท้องถิ่น

ภายใต้กรอบการบริหารพัฒนาเมืองในปัจจุบัน หน่วยงานท้องถิ่นมีภาระหน้าที่หลักในการกำหนดแผนการพัฒนาพื้นที่ ในปัจจุบันมีช่องทางในการบริหารจัดการเมืองผ่านแผนพัฒนา คือ แผนพัฒนาเทศบาล เมืองรวม และผังเฉพาะ ประเด็นที่ควรจะกล่าวถึงในที่นี้คือในการบริหารจัดการเมืองผ่านแผนพัฒนาที่มีอยู่นี้มีหน้าที่ที่แตกต่างกันในแต่ละแผน

การกำหนดทิศทางการยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเมือง

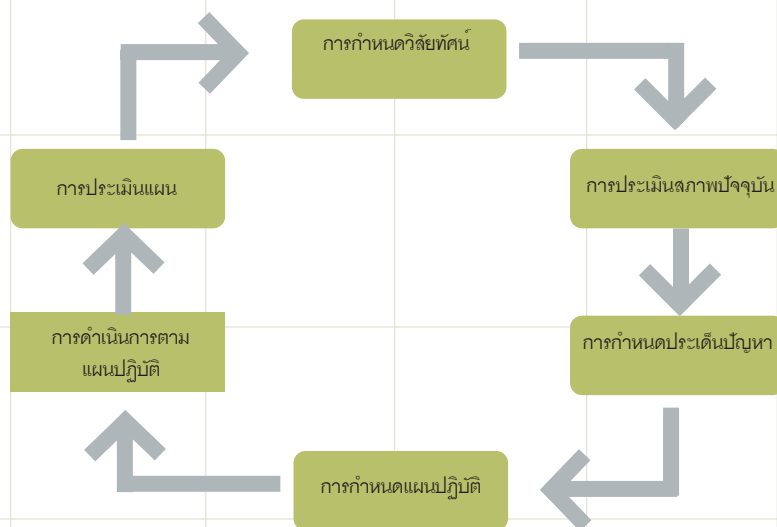
ความท้าทายที่เพิ่มมากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้หน่วยงานท้องถิ่นต้องปรับตัว และรู้วิธีการทำงานให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยทั่วไปแล้วการวางแผนเป็นกระบวนการที่ไม่มีการหยุดนิ่งแต่จะต้องมีการประเมินแผนอยู่เป็นระยะ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนามีขั้นตอนหลักที่เริ่มตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ไปจนถึงการวางแผนและการปฏิบัติ การประเมินแผนและผลการประเมินนั้นก็ป็นข้อมูลที่น่ากลับมาใช้ในการทบทวนวิสัยทัศน์ในการพัฒนาอีกครั้ง

หน้าที่หลักของแต่ละแผน มีดังนี้

แผนพัฒนาเทศบาล: วิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบัน กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา กำหนดแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา กำหนดโครงการ เขียนแผนพัฒนา อนุมัติแผน ประเมินแผน

ผังเมืองรวม: กำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น กำหนดประเด็นปัญหาหลักของพื้นที่ ระบุพื้นที่ที่มีปัญหาหรือมีลักษณะพิเศษ

ผังเฉพาะ: กำหนดปัญหาเฉพาะพื้นที่ กำหนดขอบเขตของพื้นที่ตามปัญหา กำหนดแผนปฏิบัติการแก้ไข

	<p>การวางแผนภายใต้กรอบการมีส่วนร่วมของประชาชน</p> <p>การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถมีได้ในทุกขั้นตอนของการวางแผน แต่รูปแบบในการมีส่วนร่วมจะแตกต่างกันไปตามแต่ละกรณี</p> <p>หน้าที่หลักของแต่ละแผน มีดังนี้</p>		
	<p>แผนพัฒนาเทศบาล: กำหนดประเด็นปัญหาหลัก ประเมินแผน</p> <p>ผังเมืองรวม: กำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น กำหนดประเด็นปัญหาหลักของพื้นที่ กำหนดพื้นที่ที่มีปัญหาหรือมีลักษณะพิเศษ</p> <p>ผังเฉพาะ: กำหนดปัญหาเฉพาะพื้นที่ กำหนดขอบเขตของพื้นที่ตามปัญหา กำหนดแผนปฏิบัติการแก้ไข</p>		
	<p>การนำเทคนิคการวางผังเข้ามาใช้ในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>คือ การนำเทคนิคทางการวางแผนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น เทคนิคในการวางผังนี้มีหลากหลายรูปแบบ อาทิ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ ความเข้าใจในเรื่องมาตราส่วนและขนาดของเมืองกับการวางแผนพัฒนาที่แตกต่างกัน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงแผนที่ การจัดจ้างผู้เชี่ยวชาญในการทำแผน</p>		
	<p>หน้าที่หลักของแต่ละแผน มีดังนี้</p> <p>แผนพัฒนาเทศบาล: กำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น กำหนดโครงการประเภทของการลงทุนในพื้นที่แต่ละส่วน</p> <p>ผังเมืองรวม: กำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น กำหนดประเด็นปัญหาหลักของพื้นที่ กำหนดพื้นที่ที่มีปัญหาหรือมีลักษณะพิเศษ กำหนดแนวทางในการวางแผนจราจรและการใช้ที่ดิน</p> <p>ผังเฉพาะ: กำหนดปัญหาเฉพาะพื้นที่ กำหนดขอบเขตของพื้นที่ตามปัญหา กำหนดแผนปฏิบัติการแก้ไข</p>		
	<p>การกำหนดกรอบการทำงานในการพัฒนาเมือง</p> <p>คือ การกำหนดกรอบการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคส่วนอื่นเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยยังคงมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเมือง ในการปฏิบัติงานจะต้องความร่วมมือระหว่างหน่วยงานท้องถิ่น อาทิ เทศบาล องค์การบริหาร ส่วนตำบล และจัดตั้งเป็นคณะทำงานเฉพาะที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ ประเด็นปัญหาที่นำมาใช้ในการดำเนินงานที่ชัดเจน และจะต้องมีวิธีการตรวจสอบ ประเมินผลการทำงานด้วย</p>		
	<p>หน้าที่หลักของแต่ละแผน มีดังนี้</p> <p>แผนพัฒนาเทศบาล: กำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น กำหนดประเด็นปัญหาหลักของพื้นที่ กำหนดพื้นที่ที่มีปัญหาหรือมีลักษณะพิเศษ ถ่ายโอนโครงการออกสู่ภาคเอกชน</p> <p>ผังเมืองรวม: กำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น กำหนดประเด็นปัญหาหลักของพื้นที่ กำหนดพื้นที่ที่มีปัญหาหรือมีลักษณะพิเศษ</p> <p>ผังเฉพาะ: กำหนดปัญหาเฉพาะพื้นที่ กำหนดขอบเขตของพื้นที่ตามปัญหา กำหนดแผนปฏิบัติการแก้ไข</p>		
	<p>การกำหนดมาตรการในการติดตาม และ ประเมินผล</p> <p>คือการกำหนดมาตรการในการติดตาม และประเมินการนำไปใช้ของแผนว่ามีความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้มากน้อยเพียงไร และต้องปรับปรุงอะไรบ้าง ในการประเมินนี้ไม่ควรประเมินเฉพาะเมื่อใกล้จะหมดระยะเวลาการใช้แผนเท่านั้น แต่ควรทำเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง</p>		
	<p>หน้าที่หลักของแต่ละแผน มีดังนี้</p> <p>แผนพัฒนาเทศบาล: กำหนดมาตรการในการติดตามและประเมินการนำไปใช้ของแผน กำหนดมาตรการในการติดตามและประเมินแผนทุกระยะ 1 ปี และ 5 ปี</p> <p>ผังเมืองรวม: กำหนดมาตรการในการติดตาม และประเมินความเปลี่ยนแปลงของการใช้ที่ดินและระบบการคมนาคม</p> <p>ผังเฉพาะ: กำหนดมาตรการในการติดตามและประเมินการพัฒนาพื้นที่และความสำเร็จของโครงการที่มีในพื้นที่</p>		

03 สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมกับการวางแผนพัฒนาเมือง

หน่วยงานท้องถิ่นมีหน้าที่โดยตรงในการวางแผนการใช้ทรัพยากรของตน สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาเมืองและเป็นสิ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน จึงจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองและวางแผนการใช้งานอย่างรอบขอบ

การนำข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมเข้าสู่กระบวนการวางแผน ต้องมีความสอดคล้องกับการวางแผนพัฒนาทั้งองค์กร กล่าวคือเริ่มตั้งแต่วิสัยทัศน์ของหน่วยงานท้องถิ่น ที่เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม และคำนึงถึงการใช้ประโยชน์หรือการพัฒนาที่เหมาะสมต่อสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมจากนั้นจึงเข้าสู่การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติและการประเมินผล

ซึ่งในช่วงการวางแผนนี้เองที่ข้อมูลสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมจะเข้ามามีบทบาทช่วยในกระบวนการตัดสินใจ ข้อมูลสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมเชิงพื้นที่ เป็นสิ่งจำเป็นต่อกระบวนการวางแผน เนื่องจากจะช่วยกำหนดตำแหน่งและขอบเขตของสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและใช้เป็นชั้นข้อมูล แสดงคุณลักษณะของพื้นที่ในการซ้อนทับทางแผนที่ การวิเคราะห์นี้จะทำให้ผู้วางแผนสามารถกำหนดได้ว่าพื้นที่สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมควรมีรูปแบบการพัฒนาที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น อาทิ การตัดถนน การสร้างอาคาร จะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาต่อสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม

ตัวอย่างการใช้ฐานข้อมูลในการซ้อนทับทางแผนที่ (Overlay technique) เช่นว่าหากชั้นข้อมูลที่ 1 คือแผนที่ฐานที่แสดงถึงระบบสาธารณูปโภคของเมือง และ ชั้นข้อมูลที่ 2 เป็นชั้นข้อมูลสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมก็จะทำให้ทราบได้ว่าพื้นที่ใดที่ควรพิจารณาวิธีการพัฒนาในรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากพื้นที่อื่น ตัวอย่างเช่น หากเป็นพื้นที่สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม การตัด ถนนขนาดใหญ่เชื่อมระหว่างเมือง อาจต้องหลีกเลี่ยงที่จะเข้ามาในเขตพื้นที่นี้ เพื่อป้องกันผลกระทบ ที่จะตามมาจากการพัฒนาดังกล่าว หากปล่อยให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่อาจทำให้คุณลักษณะคุณค่าทางด้านวัฒนธรรมถูกทำลายไปในเวลารวดเร็ว

ในการวางแผนจำเป็นต้องมีการระบุพื้นที่สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม โดยกำหนดลงในแผนผัง หรือแผนที่ที่อยู่ในมาตราส่วนเดียวกับแผนผังที่ใช้ในการวางแผน หรือการวางผังเมืองรวม แผนที่สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม นี้ควรแสดงขอบเขตตำแหน่งที่ชัดเจนของสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจ วิเคราะห์ตามวิธีที่ปรากฏในคู่มือนี้

CULTURAL ENVIRONMENT CONSERVATION SYSTEM [CECS]

91

CECS is one of the important output of TCEP-the collaboration project supported by DANIDA-which has been developed by both Danish experts through the technique called SAVE [Survey of Architectural Value in the Environment] & CHIP [Cultural Heritage in Planning] and Thai experts from three academic institutions.

The system was used as a framework for testing in three pilot sites-Nonthaburi, Samut Songkram and Rattanakosin. The lesson learned from the test has been used to revise and further develop before applying it all over Thailand in the future.

0 INTRODUCTION

0.1 Definition

The definition of the word 'cultural environment' has been defined differently in different context as follow:

*"The environment or area related to human development from the past until now, which contain value on art, culture, history, archaeology and technology including the monument which should be counted as part of the environment as a whole."*¹

*"Cultural environment is a geographical area reflecting significant historical features, telling the story of man use of nature, human activities and traditions through history."*²

*"Cultural environment is a type of environment that is related to culture or shared knowledge and value of the society"*³

Though defined differently, the common point is that cultural environment has given priority to the value of the area more than the value of any individual assets. Therefore, none of the asset is necessary to contain high value aesthetically or monumentally instead it can be just the area reflecting a traditional lifestyle of normal people. Or on the other word the collective value rather than individual value. *The purpose of the cultural environment conservation is to protect the value of area as a whole, even if protection of individual building would not be justified.*

0.2 Principles

As quoted by Annette Schou, CHIP specialist, this system is based on an interdisciplinary, intersectoral and participatory approach comprising:

- Cultural asset registration [Inventory]
- Socio-economic research
- Awareness raising
- Planning

All the process involves the target group and stakeholders with active participation throughout.

Conservation in this context mean to preserve living environment while ensuring that the development takes place in respect of the values-both tangible and intangible-created by the ancestors and the traditional way-of-life. This conservation should be holistic and inclusive covering traditional way-of-life, local belief and indigenous knowledge or in short the "local ecosystem". The purpose thus is not to conserve the area merely the physical environment or in a degree that it would become a museum (or on the other extreme 'Disneyland').

1 PROCEDURE

The work procedure has been set based on constraints or assumption as follows:

- The available resource both personnel and budget is limited
- All cultural environments has historical dimension and significance which need to be identified and preserved
- Cultural environments contain high diversity and very contextual. It is different from one place to the others.

From above concern, therefore, the system is trying to find the balance between the right detail level of registration to be able to identify and preserve different cultural assets while using resource efficiently and effectively based on available resources provided.

All the procedure has been split to be two main phases as it is described as follow:

1 Wide area study

- Characterisation and Identification of subjects and areas for further investigation (list of potential cultural environments)
- Survey and delimitation of cultural environments as an cultural environment inventory of the province

- Prioritisation of cultural environment to select the area for the detailed area study phase

2 Detailed area study

- Set objectives and analyse the selected cultural environments through the detailed architectural survey [ThaiSAVE] and research including trend, threats and vulnerability
- Conservation, Planning recommendations and strategy

1 Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning [ONEP]

2 CHIP: Cultural Heritage In Planning, Denmark

3 Ministry of Environment, Norway

Wide area study

1.1 Characterization of the province

Historical development
Nature and landscape feature
Architectural observation

1.2 Overview of historical/ socio-economic/ cultural/ natural themes within the province

1.3 Characterization of selected themes

1.4 Identification of areas to be investigated

Mapping areas with one [rare case] or more of identified themes or historical subjects
Provincial cultural environment inventory/ report

1.5 Cultural Environment Fieldwork

Main historical feature
Dominant feature

1.6 Analysis of cultural environment

Registration of the state of conservation-physical and functional
Delimitation of cultural environment

1.7 Valuation and Prioritisation of cultural environments

Other cultural environments

Selected/ Prioritized cultural environments

Detailed area study

2.1 Setting objectives of selected/ prioritized cultural environment

2.2 Analysis of cultural environment

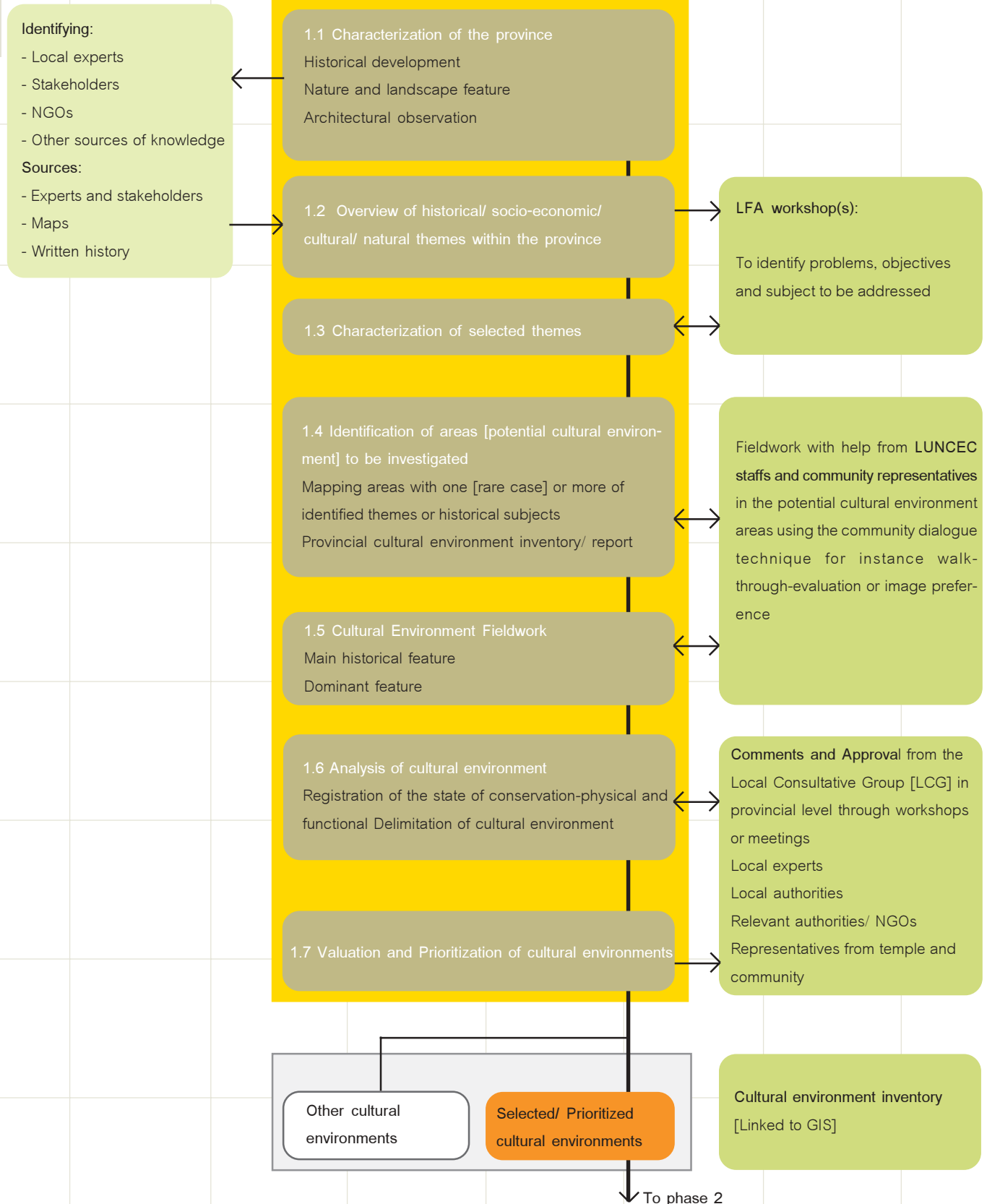
Detailed architectural survey [ThaiSAVE]
Trend/ threats/ vulnerability

2.3 Means of conservation

PHASE I Wide Area Study			
1.1	Characterisation of the province [area]		
<p>The purpose is to prepare the survey by describing the most prominent features-the profile- of the specific study area, and thereby the most important aspects on which the efforts of the survey should focus.</p> <p>The characterization is based on the following elements:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historical development • Nature and landscape feature • Architectural observation <p>The result is a description of the profile of the study area that form the basis for survey and a comprehensive frame of reference for setting priorities during the survey.</p>			<p>Together with the descriptive form above of each identified area, the map showing the main features can consist of:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The overall structure of the settlement or agricultural pattern in the delimited area • The infrastructure system • Traditional buildings, important or special type of buildings representing a specific historical period or geographical area • Historically dominant element/ landscape or the old urban structure
1.2	Overview of historical/ socio-economic/ cultural/ natural themes within the province		
<p>Base on the characterization, the next stage is to create a systematic overview of relevant subjects to be considered for further study called theme. Theme can be set up and map as a layer of data under the following categories:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historical theme • Socio-economic theme • Cultural theme • Nature and landscape theme • Built structure and building theme <p>The result is an overview of relevant types of landscape, cultural environments and built structure/ buildings linked to the geographical map, which reflected the dominant feature of the areas to be surveyed in 1.3</p>			<p>1.6 Analysis of cultural environments</p> <p>The closer look of each cultural environment from 1.5 will be done through two main categories as follows:</p> <p>a) Registration of the state of conservation</p> <p>The registration will comprise both physical structure and their present function. Observation of further relevant structures or elements, the impact and importance of the different features as well as trends and threats will also be registered. Different levels of registrations are applied on the different sizes and types of areas/ environments.</p>
1.3	Characterisation of selected themes		
<p>The purpose of this deskwork and fieldtrip is to get an objective mapping and description of the selected themes. The subjects to be characterized can be the following categories:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Types of landscape and/or townscape • Types of cultural environments • Types of buildings 			<p>b) Delimitation of cultural environment</p> <p>Based on the registration of the state of conservation as described above, a final delimitation of the registered valuable cultural environment will be decided as options through these following criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The state of conservation of the different historical features e.g. well conserved features of a specific historical period or features showing the historical development where many historical layers are well-conserved • Topographical features that can be natural boundary in the landscape • New structures that decisively influence the function or visual impression of the tradition environment
1.4	Identification of areas [potential cultural environment] to be investigated		
<p>The purpose of this phase is to establish an objective basis for identifying the types of historical subjects to be further investigated in the fieldwork in a systematic way, as well as a transparent and documented basis for the choices made. The identified areas can either comprise of several themes or one theme (rare case), which later will be the cultural environment inventory of the province. The result is a map 1:50000 showing where the subjects of the survey are located.</p>			<p>1.7 Valuation and prioritisation of cultural environments</p> <p>All data of each cultural environment above will be assessed and prioritized through three main factors or criteria following the national evaluation system of Fine Art Department.</p> <p>a) The value; aesthetic, historic, environment, educational & technological and social value for instance uniqueness, representativeness, functional status, authenticity, diversity or homogeneity etc.</p> <p>b) The present condition and site potential for conservation</p> <p>c) Other factors for instance trends, threats and vulnerability</p> <p>The result of value assessment (a) is a rank of cultural environment as having high, medium or low value or being of local, regional or national significance which later will be considered together with criteria b-The present condition and site potential for conservation and c-Other factors for instance trends, threats and vulnerability-to select the area for detailed study in the next phase.</p>
1.5	Cultural Environment Fieldwork		
<p>From the list of the potential cultural environments in the province, each site will be recorded through the fieldwork with the form to come up with the descriptions of each identified area covering the following content:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The historical and cultural information • The nature and landscape feature • The architectural and built structure feature 			

PHASE1: Wide area study

94

PHASE II Detailed Area Study

2.1 Setting objectives of selected/ prioritized cultural environment

The objectives of each prioritized cultural environment will be set for the future development and management of the area, so the cultural assets in the area can be weighted up against other assets or interest. These objectives then will be used for setting the appropriate work plan and measures of the area in the future.

2.2 Analysis of selected cultural environments

a) Detailed architectural survey [ThaiSAVE]

The prioritized cultural environment will be further investigated through field survey called ThaiSAVE-a methodology to assess buildings and urban structures within a preservation/ cultural environment context-which will be recorded in two main categories:

- Developed structure [Landscape]; a coherent patterns (townscape) and will be assessed as such. Three main type of developed structure that will be recorded are those of
 - 1) dominant architectural features
 - 2) building patterns and
 - 3) selected urban elements

- Individual building: each individual building or group of buildings which contain the same characteristic will be recorded its basic information such as age, materials, number of storeys etc. as well as a more detailed description is given with a space for writing as a note. The form will include the assessment of the building/ group of buildings, which compose of 5 different assessment categories using 9-step scale, and finally will be concluded as the overall preservation value. The registration form then will combine with the photos and serve as the building database, which would potentially be applied to the local building database system through GIS or MIS in the future. The result of this process is an atlas of the area, which can be used as a common point of reference for the local authorities and the general public in the future.

b) Trend/ threats/ vulnerability and local people perception

To set up recommendations and strategies for managing and conserving the cultural environment, it is necessary to understand more about the other aspects of the area apart from physical aspect for instance:

- 1) Trends of the development in the area or the functions of the cultural environment.
- 2) Threats and challenges facing the area and its vulnerability.
- 3) Local people perception on conservation in general and on cultural environment in specific.
- 4) Other social-related information through history

All these items will be recorded and analyzed through the appropriate social research methods for instance oral history, focus group meeting and questionnaire.

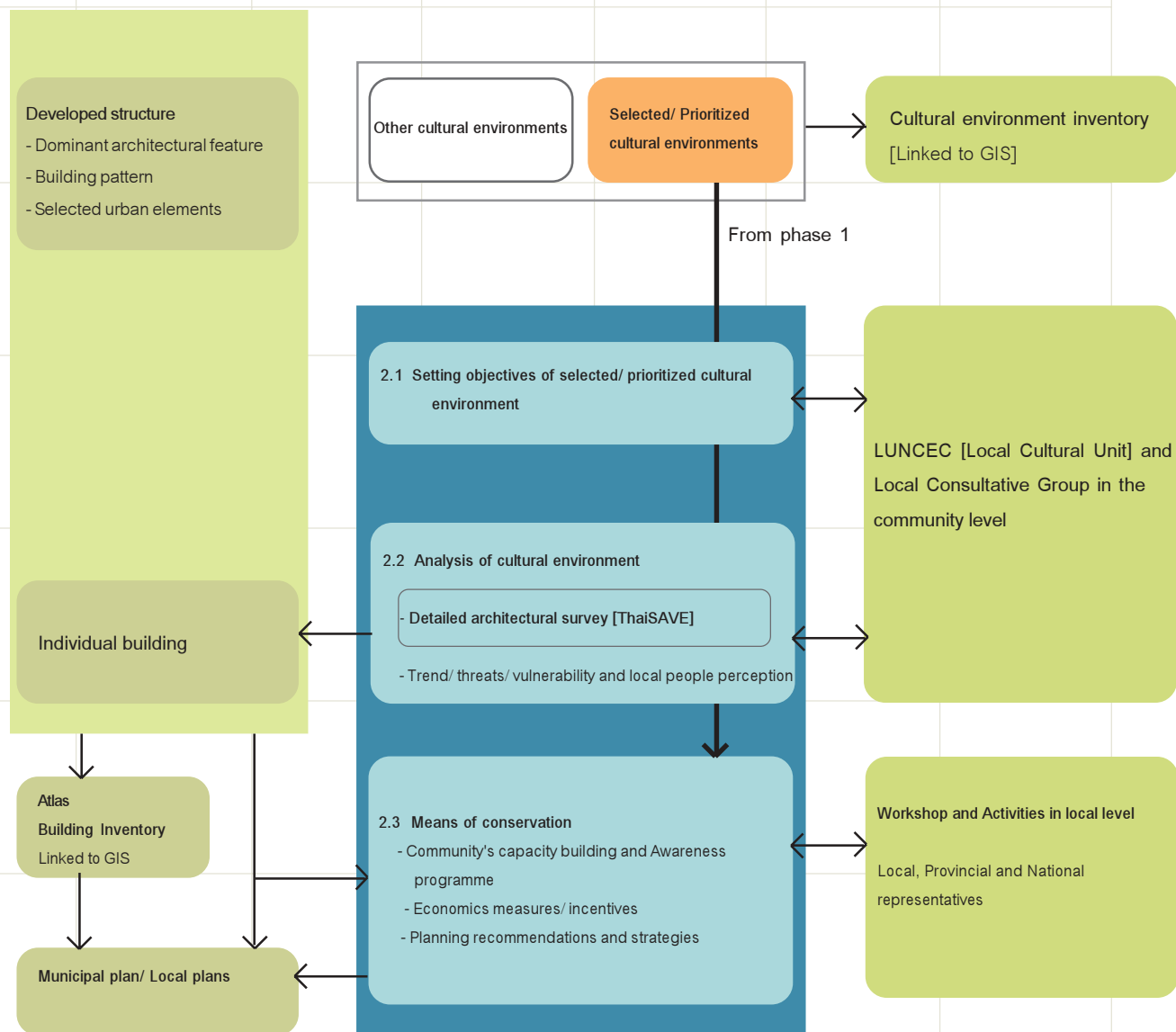
2.3 Mean of conservation

The information of each cultural environment will be synthesized to come up with the integrated conservation plan of the area covering both physical planning (municipal/ local plans) for guiding the development and also economic measures or incentives to enhance the economic condition of the area. This will be done with the community's capacity building and awareness programme to ensure that any plans will be done with the active participation of the local people in the area.

2 CONCLUSION

Managing the cultural environment is not a one-time matter but instead a continuous process involving all the authorities and people that through their activities influenced our environment. It is thus important to involve all the stakeholders in the process of identifying, delimiting and prioritizing cultural environments and last but not least when setting up recommendations and strategies for their management.

PHASE2 Detailed Area Study

กฎบัตรและเอกสารสำคัญ